

HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO

Sopeutumisen kokeilut 2025-2026

HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO

Elinvoimakeskus

Pohjois-Savon liitto

Euroopan unionin
osarahoittama

Ilmastomuutokseen sopeutumisen pikastartti kunnille

HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO

Toteuttajaorganisaatio: Tyrsky-Konsultointi Oy

Yhteyshenkilö: Pirjo Jantunen, pirjo.jantunen@tyrskyconsulting.fi

Aikataulu & Budjetti: Joulukuu 2025 – kesäkuu 2026, 10 000 €

Tavoite: Ilmastomuutokseen sopeutumistyön käynnistämiseen ja edistämiseen soveltuvan käytännöllisen mallin kehittäminen sekä sen pilotointi Vieremän kunnassa.

Konkreettiset ilmastomuutokseen sopeutumisen toimenpiteet tehdään kunnissa, mutta resurssien ja osaamisen puute hidastavat työtä. Kokeilun tavoitteena oli kehittää ja testata kevyttä mallia, jonka avulla kuntien on helppo aloittaa sopeutumistyö.

Mallia kehitettiin ja pilotoitiin Vieremän kunnassa. Lopputuloksena on skaalattava malli kuntien sopeutumistyön kehittämiseen. Lisäksi Vieremän kunnalle laadittiin ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelman luonnos.

Kokeilussa havaittiin, että malli hyödyntää resursseja tehokkaasti, kehittää kunnan osaamista sekä ohjaa olennaisen tunnistamiseen ja konkreettisten toimenpiteiden toteuttamiseen.

Kuva: Vieremän normaalia vähäisempi lumitilanne puhututti kokeilun työpajoissa maaliskuussa. Kuvaaja: Ritva Vasara

Ilmastomuutokseen sopeutumisen pikastartti kunnille (1/5)

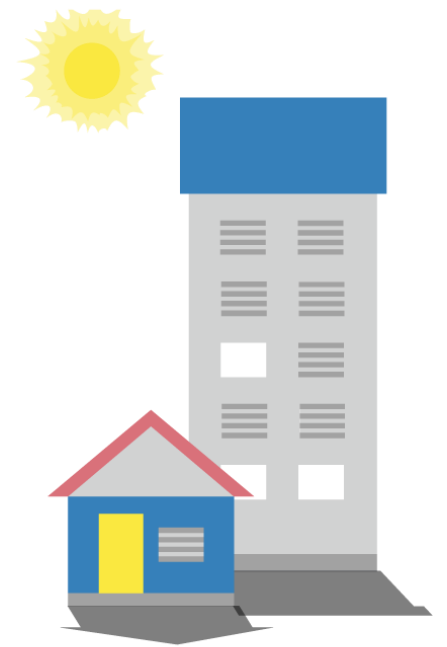
HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO

Kokeilun kuvaus: Mikä oli kokeilun tavoite ja mihin tarpeeseen kokeilu vastasi?

Valtaosa konkreettisista sopeutumistoimenpiteistä ja -investoinneista tehdään paikallisesti kunnissa. Mitä nopeammin paikallinen sopeutumistyö käynnistetään, sitä paremmin kunnat ehtivät ennakoida ja varautua ilmastoriskeihin. Tämä säästää myös kustannuksia, sillä esimerkiksi tulvatuhojen ennaltaehkäisy tulee halvemmaksi kuin niiden korjaaminen.

Ilmastomuutoksesta ja sen riskeistä on laajasti tutkimustietoa ja raportteja kansallisella ja alueellisella tasolla, mutta olennainen tieto voi olla vaikea löytää. Lisäksi pienillä kunnilla on rajalliset resurssit, eikä isommissakaan kunnissa ole välttämättä osaamista ilmastoriskeistä. Laajojen selvitysten tekeminen itsenäisesti on usein mahdotonta tai liian hidasta.

Kokeilun tavoitteena oli kehittää ja testata kevyttä mallia, joka ohjaa kunnat suoraan konkreettisiin toimiin ja madaltaa kynnystä sopeutumistyön aloittamiselle. Mallin tarkoituksena on mahdollistaa pienemmillekin kunnille kriittisten sopeutumistarpeiden tunnistaminen ja toimenpiteiden määrittely ilman raskasta suunnitteluprosessia.

Ilmastomuutokseen sopeutumisen pikastartti kunnille (2/5)

HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO

Kokeilun kuvaus: Miten kokeilu eteni ja mitä toimenpiteitä tehtiin?

Kokeilun ja mallin valmistelu: Luonnostelimme alustavan mallin aiemmin kehittämiemme työkalujen pohjalta ja suunnittelimme pilotoinnin toteutuksen. Aloitimme yhteistyön Vieremän kunnan kanssa sopimalla kokeilun toteutuksesta.

Ilmastoriskien kartoitus: Toteutimme alustavan Vieremän ilmastoriskien ja -vaikutusten kartoituksen työpöytätyönä.

Toimenpiteiden ideointi ja sidosryhmien osallistaminen: Järjestimme Vieremällä kolme työpajaa kunnalle tärkeimmistä painopisteistä (elinkeinoelämä, maa- ja metsätalous sekä kunnan toiminnot ja kuntalaisten hyvinvointi), joissa ideoitiin sopeutumistavoitteita ja -toimenpiteitä.

Tavoitteiden ja toimenpiteiden jatkotyöstö: Kokosimme yhteen alustavat toimenpiteet, joita työstimme eteenpäin yhdessä Vieremän kunnan kanssa hyödyntäen vaikuttavuusmatriisia. Lisäksi pohdimme sopeutumistavoitteita hyväksytyn riskitason näkökulmasta: pohdittiin, mitkä riskit halutaan torjua ja mitä voidaan sietää, minkä pohjalta asetettiin tavoitteita. Toimenpiteitä priorisoitiin arvioimalla niiden vaikuttavuutta ilmastoriskeihin, niiden vaatimia resursseja sekä toteuttamisen vaativuutta. Matriisin avulla valittiin toimenpiteet, joilla on suurin hyöty suhteessa panostukseen ja jotka edistävät asetettuja tavoitteita.

Sopeutumissuunnitelman luonnos: Dokumentoimme Vieremän ilmastovaikutukset, sopeutumistavoitteet ja priorisoidut toimenpiteet suunnitelmaluonnokseksi. Luonnos etenee myöhemmin Vieremän kunnanvaltuuston käsittelyyn ja se integroidaan osaksi kunnan johtamista.

Mallin skaalaus: Kokosimme ohjeet mallin käyttöön muiden kuntien hyödynnettäväksi ja esittelimme mallia webinaarissa.

Ilmastomuutokseen sopeutumisen pikastartti kunnille (3/5)

HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO

Kokeilun kuvaus: Millaisia tuloksia saatiin ja mitkä olivat johtopäätökset?

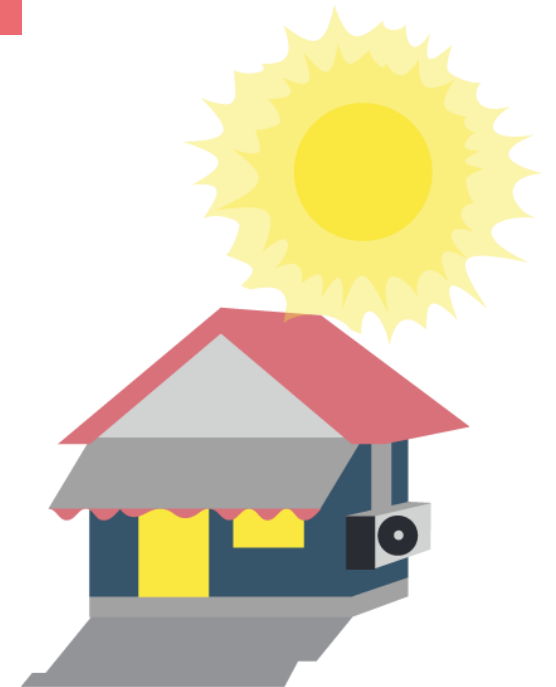
Kokeilun johtopäätöksenä on, että mallin avulla voidaan hyödyntää kunnan resursseja tehokkaasti. Alueelliset tiedot riittävät hyvin sopeutumistyön käynnistämiseen ja olemassa olevien selvitysten avulla säästetään kunnan ja konsultin resursseja.

Lisäksi malli kehittää kunnan omia valmiuksia sopeutua. Prosessi perustuu yhteiskehittämiseen kunnan asiantuntijoiden kanssa, joten kunnan oma osaaminen kasvaa. Samalla paikallistieto saadaan käyttöön.

Malli on ratkaisukeskeinen ja ohjaa valitsemaan käytännön toimenpiteet, mikä tukee konkreettisen toiminnan käynnistämistä. Matriisi tukee priorisoinnissa ja hyväksytyn riskitason pohtiminen helpottaa olennaisen tunnistamista.

Kokeilun päätuloksena on Vieremän ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelman luonnos. Vieremällä on vahva tahtotila viedä valittuja toimenpiteitä käytäntöön, joten kunnan sopeutumistyö eteni kokeilun aikana merkittävästi. Kunta on omien sanojensa mukaan saanut kokeilusta paljon irti ja sopeutuminen on kokeilun aikana hahmottunut konkreettisemmaksi ja selkeämmäksi kokonaisuudeksi.

Lisäksi kokeilussa pilotoitua mallia kehitettiin kunnan kanssa työskentelystä saatujen kokemusten ja palautteiden perusteella. Mallin käyttöön laadittiin ohjeistus, jonka avulla mallia voi hyödyntää muissakin kunnissa.

Ilmastomuutokseen sopeutumisen pikastartti kunnille (4/5)

HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO

Kokeilun kuvaus: Miten kokeilusta viestittiin?

Kokeilusta julkaistiin kaksi artikkelia Hiilineutraali Pohjois-Savo -sivuilla, toinen maaliskuussa kokeilun alkuvaiheessa ja toinen kokeilun päätyttyä syksyllä 2026. Kokeilusta järjestettiin webinaari 10.6.2026, jossa esiteltiin kokeilun tuloksia ja materiaaleja sekä kuultiin Vieremän kunnan kuulumisia ja jatkosuunnitelmia.

Lisäksi kokeilua esiteltiin Pohjois-Savon ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelman julkaisutilaisuudessa 20.5.2026.

Kokeilusta on tulossa myös video, jossa kokeilua esitellään.

Lisäksi kokeilusta on viestitty Tyrsky-Konsultoinnin LinkedIn-kanavalla.

Ilmastomuutokseen sopeutumisen pikastartti kunnille (5/5)

HIILINEUTRAALI
POHJOIS-SAVO

Kokeilua seuraavat askeleet ja kokeilun skaalattavuus

Kokeilussa pilotoitu malli on suunniteltu siten, että sitä voidaan hyödyntää muissakin kunnissa. Kokeilun tuloksena jalostunut malli tarjoaa rungon, jota voidaan käyttää kuntien sopeutumistavoitteiden ja -toimenpiteiden määrittelyssä. Tyrsky-Konsultointi hyödyntää mallia jatkossa osana kuntien sopeutumistyön kehittämispalveluita.

Vieremän sopeutumistyö etenee kokeilun jälkeenkin. Sopeutumissuunnitelman tavoitteista ja toimenpiteistä keskusteltiin kesällä Vieremän kunnanvaltuuston strategiakokouksessa. Syksyllä suunnitelma viedään valtuuston käsittelyyn. Hyväksymisen jälkeen se liitetään osaksi kunnan ilmastosuunnitelmaa. Tätä kautta sopeutumissuunnitelma siirtyy osaksi kunnan normaalia johtamista. Sen toimenpiteet otetaan huomioon talousarviosuunnittelussa ja lopulta kunnan päivittäisessä arjessa.

